

IKONISK – Ind i historien

Frederiksborg fra 10. oktober.

1500-tallets vildeste powerwoman Birgitte Gøye, en imponerende himmelglobus fra 1600-tallet, et hovedværk der forestiller Christian 4., to monumentale historiemalerier, et satirisk blik på Danmark 2009 – og selveste Lykkens Tempel. Den 10. oktober åbner Ikonisk på Frederiksborg: syv værker – syv vinduer ind i den enorme samling og ind i Danmarks historie.

Syv værker. Syv vinduer ind i Danmarks historie

D. 10. oktober åbner **Ikonisk – Ind i historien** på Frederiksborg: et nyt greb på museets enorme samling, hvor syv udvalgte værker fremhæves som nøgler til hver deres epoke og vinduer ind til århundreder, mennesker og strømninger, der har formet Danmark.

Fra Birgitte Gøye – 1500-tallets magtfulde "powerwoman" – og Pieter Isaacs' storslåede portræt af Christian 4., til den imponerende Gottorpske Himmelglobus, Otto Baches dramatiske skildring af morderne fra Finderup Lade, og skildringen af demokratiets fødsel med det monumentale historiemaleri *Den Grundlovgivende Rigsforsamling*. Hertil kommer Abildgaards satiriske *Lykkens Tempel* og Peter Carlsens skarpe og satiriske samtidsspejl *Danmark 2009*.

Med inspiration fra British Museums *gateway objects* er hvert værk fremhævet som indgang til de mange fortællinger, der omgiver det. Lyd, lys og samtale åbner for historier om magt, identitet, verdenssyn og demokrati – og inviterer gæsterne til selv at træde ind i historien, forstå den og opdage Frederiksborgs samling.

Mød de syv ikoniske værker

Udgangspunktet er et mord

De syv udvalgte værker er blandt museets mest ikoniske, fordi de hver repræsenterer en bestemt tid eller en epoke. Værker og genstande i **Ikonisk** er varierede: der er to portrætter, tre historiemalerier, en himmelglobus og en kaminskjuler. Men én ting har de syv til fælles: de er nøgler til Frederiksborgs enorme samling – og til Danmarks historie.

På et af Frederiksborgs mest kendte historiemalerier varsler sorte ravne ulykke; et uskyldigt lam flygter, heste har fråde om mulen, og i baggrunden brænder gerningsstedet. I forgrunden rider de sammensvorne fra mordet på Erik Klipping ved Finderup Lade. Maleriet *De sammensvorne rider fra Finderup Lade efter mordet på Erik Klipping* åbner for forståelsen af 1800-tallets historiemaleri – en glødende nationalromantisk periode, hvor store begivenheder blev formet på lærredet. Fra Frederiksborgs historiemalerier udgår fortællinger om og visualiseringer om Danmarks historie. Herfra danner vi billeder af mordet på Erik Klipping, kroningen af Christian 4. og Arvehyldningen foran Børsen i København. Med *De sammensvorne* får vi en indgang til historiemaleriet på Frederiksborg.

Birgitte Gøye og kniplingsklædt Christian 4.

Birgitte Gøye – ja, hende der ifølge børnerimmet fik blæk i sit øje – skuer fra 1500-talssamlingen i Kongefløjen. Portrættet er ikonisk, fordi det repræsenterer en særlig portrættstil og fordi Gøye, som en af tidens mest indflydelsesrige kvinder, åbner for historier om køn, rigdom, religion og magt.

Iført snehvide kniplinger og sort silke – noget af det dyreste, man kunne have på i 1615 – viser Pieter Isaacs' portræt af Christian 4. med perle i øret en epoke præget af søfart, handel og kongelig

iscenesættelse. I *Ikonisk* bliver portrætteret et vindue ind til kongens mange facetter: han tømte statskassen, hans mor finansierede mange af hans byggerier, og der blev i hans regeringstid brændt flere hekse end i nogen anden periode i Danmarkshistorien.

Astrofysik og universet

En af Frederiksborgs mest imponerende genstande, *Den Gottorpske Himmelglobus*, er op til lanceringen af *Ikonisk* blevet restaureret, så den underfundige mekanik fungerer, og planetguderne i globens store indre igen vandrer rundt om solen – et levende billede af det heliocentriske verdenssyn, der vandt frem i 15-1600-tallet. Urmagermester Rune Bakkendorff fortæller i *Ikonisk* om mekanikken, astrofysiker Anja Cetti Andersen om universet, og filosof Joachim Wiewiura stiller de store spørgsmål: Hvad er rummet? Og hvad er menneskets plads i det? Komponist Rasmus Zwicki skaber lydlandskabet – alt sammen i himmelglobens eget tårnværelse.

Lykkens tempel, demokrati og satirens *Danmark 2009*

En mystisk arkitektur og en masse sære figurer. Hvad gemmer sig derinde i mørket, som de kommer ud af? Hvem er de, hvor har de været og hvor er de på vej hen? Abildgaards maleri er en samfundskritisk satire. Han viser et udpluk af skæbner og dagsordener, der prægede dansk hof- og samfundsliv i 1700-tallet – endnu et vindue: herfra ser vi ind i det stormende 1700-tal.

De sidste to "vinduer" i *Ikonisk* er Constantin Hansens *Den Grundlovgivende Rigsforsamling* (1860–64) og Peter Carlsens *Danmark 2009*. Hvor førstnævnte – et af Frederiksborgs hovedværker – viser overgangen fra enevælde til demokrati i brygger J.C. Jacobsens ånd, peger Carlsen skarpt på et land i moralsk forfald. Det er grådigheden, forbrugeren med ølvom og indkøbspose, der svinger Dannebrog og fører an gennem chipsposer, pizzabakker, cigaretskod og ølflasker. I *Ikonisk* fortæller Peter Carlsen selv om maleriet, mens retoriker Nadja Pass har skabt en samtalebaseret formidling om grundlov og demokrati til *Den Grundlovgivende Rigsforsamling*.

Bagom Ikonisk og Gateway objects-grebet

Ikonisk – Ind i historien er udviklet i samarbejde mellem Nadja Pass, der skaber dialog og resonans mellem fortid og nutid, og samlings- og udstillingsafdelingen på Frederiksborg ved museumsinspektør Marie Møller Christensen, museumsinspektør Lejla Mrgan, redaktør Tore Leifer og samlings- og udstillingschef Mette Houlberg Rung.

Ikonisk er bygget op efter gateway objects-princippet fra British Museum: én genstand i rummet fremhæves med en særlig formidlingsvinkel som indgang til alt det, der omgiver den. Det giver tydelige fikspunkter at navigere efter – og lyst til at gå på opdagelse. I *Ikonisk* møder man værkerne gennem tekst, lyd og interaktion.

De syv ikoniske værker

- **De sammensvorne rider fra Finderup Lade efter mordet på Erik Klipping**, Otto Bache, 1882. Olie på lærred
- **Birgitte Gøye** (ca. 1511-1574). Ukendt maler, ca. 1550. Olie på træ
- **Christian 4.** (1577-1648). Pieter Isaacs, ca. 1611-15. Olie på træ
- **Den gottorpske himmelglobus**. Andreas Böschs værksted, under vejledning af Adam Olearius, 1654-57. Messing, stål, sølv og egetræ, delvist bemalet
- **Lykkens Tempel**, Nicolai Abildgaard, 1785. Olie på zink
- **Den Grundlovgivende Rigsforsamling**. Constantin Hansen, 1860-64. Olie på lærred
- **Danmark 2009**. Peter Carlsen, 2009. Olie på lærred

Om Frederiksborg

På Frederiksborg finder du Danmarks vildeste og største portrætgalleri. Du står ansigt til ansigt med mennesker, skelsættende begivenheder og perioder, der har gjort Danmark til Danmark. Frederiksborg er et nationalhistorisk museum, hvor vi kan spejle os i fortiden og bruge den til at undersøge og tale om identitet: Hvem vi er, hvor vi kommer fra, og hvor vi er på vej hen. Museets stifter, brygger J.C. Jacobsen, ønskede at skabe en stor billedbog over Danmarks historie for at styrke danskernes selvværd efter et hårdt 19. århundrede. Frederiksborg er derfor fyldt med fortællende historiemalerier, som med 1800-tallets nationalromantiske blik i høj grad har formet vores syn på landets historie.

